

Datum beslissing: 26 juni 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam]

geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. R.J.M.M. de Bont, advocaat te Waalre

tegen:

(wijlen) [naam],

geboren en overleden op onbekende data,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie van Broeders
Franciscanen [plaats],

en

(wijlen) [naam],

geboren en overleden op onbekende data,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie van Broeders
Franciscanen [plaats].

1. De procedure

De klaagschriften (met bijlagen) zijn door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 16 januari 2012. Op 29 november 2011, 16 januari 2012, 28 januari 2012, 9 februari 2012 en 12 maart 2012 zijn bij de griffie in totaal een zestal formulieren 'Toestemming gebruik melding/klacht als steunbewijs' ingekomen, respectievelijk ondertekend door [naam], [naam], [naam], [naam], [naam] en [naam].

Op 14 maart 2012 is bij de griffie, namens de Overste van de Duitse Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus, een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg. Door de griffie is voorts een brief ontvangen d.d. 27 april 2012 van de heer mr. J.J.M. Goltstein, waarin deze zich op verzoek van de overste van de Duitse Ordensgemeenschap der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus als raadsman stelt namens een aantal inmiddels overleden broeders.

Voorts heeft de griffie nog een verklaring ontvangen d.d. 14 mei 2012 van [naam]. Deze verklaring is op 27 mei 2012 door [naam] nader toegelicht.

Op 4 juni 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn partner en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. De Bont voornoemd.

Als gemachtigde van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus is verschenen mr. Goltstein voornoemd.

2. De klacht

2.1. Vanaf zijn 8e jaar verbleef klager omstreeks [periode] in het internaat [naam] in [plaats]. Hij kon in die periode van vier jaar slechts drie à vier keer met verlof naar huis.

2.2 Aangeklaagde 1 liet klager vier à vijf keer zijn geslachtsdelen ontbloten onder het mom van een liesbreukcontrole. Hij betastte klager dan aan zijn teelballen en trok de voorhuid van klagers penis naar achter. Ook bevredigde aangeklaagde 1 zichzelf, waarbij klager geheel ongewild moest toekijken en zette hij klager aan om zichzelf te bevredigen. Toen klager aangeklaagde een keer met de hand moest bevredigen, is hij hard weggerend. Hij vond het vies en weigerde dit te doen. Klager heeft verder misbruik ook nooit meer toegestaan en verstopte zich heel vaak. Klager werd vervolgens vrijwel dagelijks flink gestraft en op grove wijze geslagen en mishandeld.

Klager was in alle opzichten afhankelijk van aangeklaagde 1, omdat aangeklaagde 1 de broeder was die over klagers groep de leiding had, zowel overdag (eetzaal) als in de nacht. Hij had een slaapkamer nabij de slaapzaal van de groep van klager.

2.3 Klager was ook afhankelijk van aangeklaagde 2, omdat deze broeder in de ziekenzaal de leiding had. Als klager ziek was of voor sport gekeurd moest worden, dan kwam hij met aangeklaagde in contact. Zo heeft aangeklaagde 2 twee keer, toen klager ziek was, zijn vinger in de anus van klager gestoken, als ware het de thermometer. Bij de jaarlijkse sportkeuring moest klager, samen met een viertal andere jongens, in een rij staan en de onderbroek omlaag doen. Aangeklaagde 2 betastte dan de geslachtsdelen van klager, en van de andere jongens, zogenaamd in verband met een liesbreukcontrole.

De relatie tussen klager en aangeklaagden liet zich ook kleuren door het isolement waarin klager verkeerde, als gevolg van het frequente fysieke geweld door onder meer aangeklaagde 1, en de verplichting tot geheimhouding onder de dreiging dat hij zou worden vermoord.

2.4 De gevolgen van het seksueel misbruik zijn groot voor klager. Het regime in het internaat was zeer streng. Misbruik en fysiek geweld kwamen geregeld voor. Klager verwijst hiervoor ook naar verklaringen uit het [naam] op de site van Mea Culpa. Klager voelde zich in die tijd erg vernederd, had altijd angst en was in een continue staat van alertheid. Ook werd hij, als hij thuis was en erover sprak, niet geloofd.

Nu beseft klager dat het misbruik zijn hele leven zeer negatief heeft beïnvloed, zowel op emotioneel, fysiek als op relationeel/seksueel gebied. Zo neigt klager snel tot geweld en voelt hij zich boos. Vanaf zijn 12^e jaar kreeg hij last van hevige hoofdpijnen, waardoor hij geen studie heeft kunnen doen. Hij is thans voor 100% afgekeurd en heeft versleten nek- en rugwervels. Op voorschrift van zijn huisarts heeft hij een periode anti-depressiva en kalmeringsmiddelen geslikt. Ook heeft klager geen normale relatie kunnen onderhouden; steeds was er agressie naar zijn vrouw. Het misbruik heeft bij klager ook veroorzaakt dat hij eigenlijk geen zicht had op wat nou een 'normale' seksuele relatie is.

Klager is al 32 jaar samen met zijn partner. Toen zij drie jaar samen waren heeft klager haar verteld over het misbruik door aangeklaagde 2. Pas rondom de geboorte van hun zoon, 19 jaar

geleden, kon hij haar vertellen over het misbruik door aangeklaagde 1. Eerder durfde hij dit niet uit schaamte. Klager heeft ook een keer met zijn vroegere huisarts over het misbruik door aangeklaagden gesproken. Hij heeft verder nooit een therapie gevolgd, daar hij er niet met anderen over wilde of kon praten. Klager wil nu wel graag zijn verhaal kwijt en wil van deze zaak af. Hij wil verder met zijn leven. De zoon van klager weet van het misbruik af en van de zitting.

2.4 Doel van de klachtenprocedure is voor klager dat er eindelijk geluisterd wordt naar wat hij heeft ervaren en dat hij door de orde serieus genomen wordt. Hij wil hiermee bereiken naar zijn gezin/familie toe dat ook zij de waarheid in zijn leven kunnen erkennen en dat er rust komt voor hem en zijn gezin. Ook wil klager een eind maken aan het misbruik in het algemeen. Tenslotte wenst klager aanspraak te maken op een schadevergoeding. Nu beide aangeklaagden zijn overleden verzoekt klager dat de Klachtencommissie zich richt op de vermindering van het leed dat hem is aangedaan.

3. Het verweer

Aangeklaagden zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. Mr. Baetens heeft in zijn reactie gesteld dat de Duitse Congregatie noch civiel- noch kerkenrechtelijk enige verantwoordelijkheid draagt, maar overste [naam] van de Duitse Congregatie voelt zich wel moreel verplicht om zich als aanspreekpunt op te werpen nu het wel het enige instituut is binnen Europa dat het Franciscaner gedachtegoed van de in 2003 opgeheven Nederlandse Congregatie deelt. Dit betekent echter niet dat op enigerlei wijze ook financiële verantwoordelijkheid kan worden aanvaard.

Er is onderzoek verricht naar de levensloop van aangeklaagden. In de periode 1938-2003 werden de Broeders Franciscanen [plaats] ingezet in het internaat van [plaats]. Het archief van de Nederlandse kerkprovincie uit die tijd is zeer incompleet. Duidelijk is wel dat aangeklaagden (vele) jaren in het internaat van [plaats] verbleven en dat zij deel uitmaakten van de Congregatie van Broeders Franciscanen [plaats]. De overste van de Duitse Congregatie heeft nog gesprekken gevoerd met nog in leven zijnde medebroeders.

Mr. Baetens concludeert dat in de archieven geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik door aangeklaagden. Wel bieden met betrekking tot aangeklaagde 1 de door klager aangehaalde passages uit het [naam] enig steunbewijs en zijn er intussen meer meldingen/klachten van seksueel misbruik binnengekomen ten aanzien van met name aangeklaagde 2. Zo is onder meer gelijktijdig met de klacht van klager nog een klacht tegen aangeklaagden ingediend bij de Klachtencommissie, bekend onder nummer 2010T030. Het is voldoende duidelijk dat 'ziekenbroeder' of 'broeder [naam]' de bijnaam was van aangeklaagde 2.

Mr. Baetens concludeert voorts dat zeker niet wordt betoogd dat de klachten van klager onwaar zouden zijn, maar dat het voor een gegrondverklaring wel noodzakelijk is dat er naast het algemeen steunbewijs tenminste één specifiek bewijs moet worden aangedragen, dat aannemelijk maakt dat deze klacht van deze klager, met name ten aanzien van aangeklaagde 1, gegrond is, te meer daar klager pas rond 2010 - vanaf het ontstaan van publiciteit rond seksueel misbruik in de RK Kerk - met zijn verhaal is gekomen. Nu specifiek steunbewijs geheel ontbreekt, kunnen de klachten van klager niet voor een gegrondverklaring in aanmerking komen.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim veertig jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie is hier niet alleen van overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld, maar ook door andere verklaringen die als steunbewijs dienstig worden geacht. Zo heeft de partner van klager ter zitting bevestigd dat klager reeds jaren geleden - ten aanzien van het misbruik door aangeklaagde 2 al 29 jaren geleden - haar op de hoogte heeft gebracht van het seksueel misbruik door aangeklaagden. Daarnaast heeft een vriend van klager schriftelijk verklaard dat klager reeds in 1993 hem heeft verteld over wat er op het jongenspensionaat was gebeurd. Voorts zijn er bij de griffie van de Klachtencommissie meerdere meldingen/klachten binnengekomen van personen die destijds ook bewoners van genoemd internaat waren en die verklaard hebben seksueel misbruikt te zijn door beide aangeklaagden dan wel door één van hen. Tot slot is door de Klachtencommissie reeds een klacht – bekend onder zaaknummer 2011 T 553 - tegen aangeklaagde 2 gegrond verklaard.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagden met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas acht jaar oud. Hij werd op die kwetsbare leeftijd zelfs met de dood bedreigd door aangeklaagde 1 als hij thuis over het misbruik zou praten. Daar komt bij dat aangeklaagde 1 ook wel eens bij klager thuis kwam voor het laten repareren van zijn fiets.

De Klachtencommissie is op grond van hetgeen in de stukken naar voren is gekomen alsmede op grond van hetgeen ter zitting is verhandeld van oordeel dat het buiten kijf staat dat het seksueel misbruik door aangeklaagden en het strenge regime op het internaat invloed hebben gehad op de ontwikkeling van klager en dat dit gevolgen heeft gehad in zijn verdere leven.

Wellicht ten overvloede merkt de Klachtencommissie op dat zij inhoudelijk niet ingaat op de in het klaagschrift genoemde fysieke mishandeling door aangeklaagde 1, daar de Procedure *uitsluitend* bestemd is voor klachten wegens gepleegd *seksueel misbruik* binnen de Katholieke Kerk in Nederland.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagden zijn overleden kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. Mr. Goltstein heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie, als waarnemer van de kerkelijk verantwoordelijke, het leed te erkennen en spijt te betuigen.

De Klachtencommissie attendeert klager er op dat hij, indien gewenst, hulp kan krijgen bij de verdere verwerking van zijn leed via het Platform Hulpverlening (contactpersoon: mevrouw [naam]).

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegroundverklaring van de klacht door de overste van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Duitse kerkprovincie van de Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus de klachten tegen beide aangeklaagden geground te verklaren en zich in te zetten voor (verdere) vermindering van het leed van klager.

Dit advies is vastgesteld op 26 juni 2012 door: mr. P.A.M. Hendriks, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. P.R.M. van der Ven pr., leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

De voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid om binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Duitse Ordensgemeinschaft der Armen-Brüder des Heiligen Franziskus en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.